

پرسش ۴۳: استعاذه مريم (ع) در آیهی: (از تو به خدای رحمان پناه می برم)

سؤال / ۴۳ : ما معنى استعاذه مريم حين قالت: (إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتُ تَقِيًّا) ([158]) ؟

معنای استعاذه مريم (ع) هنگامی که گفت: (از تو به خدای رحمان پناه می برم اگر پرهیزگار نباشی) ([159]) چیست؟

الجواب: أي إني عدت بالرحمن منك إن لم تكن أو ما كنت تقياً، و (إن) هنا نافية. فالاستعاذه بالله سبحانه إنما تكون بملائكته الذين يطردون الشياطين عن بني آدم، فلا معنى في هذا المقام من الاستعاذه بالله، أي بملائكة الله من ملائكة الله سبحانه وتعالى. إنما الاستعاذه بالله وملائكته من الشياطين (لعنهم الله)، ولا معنى للاستعاذه بالله من العبد المتقي الصالح؛ لأنه مأمون الشر بتقواه وخوفه من الله.

پاسخ: یعنی به خدا پناه می برم از تو اگر پرهیزگار نبوده و یا نباشی، و «ان» در این جا نافی می باشد. استعاذه یا پناه بردن به خداوند سبحان، در واقع پناه بردن به فرشتگان الهی که شیاطین را از بنی آدم دور می سازند می باشد و در این جایگاه، استعاذه به خدا به معنی پناه بردن به فرشتگان خدا از فرشتگان خداوند سبحان و متعال معنایی ندارد. فقط استعاذه به خدا و فرشتگانش، از شیاطین لعنت الله معنا می دهد و استعاذه به خدا از بندهی متقی و صالح بی معنی است؛ چرا که او با تقوا و ترسش از خداوند، از شرّ، ایمن شده است.

وإنما كانت استعاذه مريم بهذه الصيغة؛ لأنها كانت تظن أنّ من جاءها - وهي في حال العبادة - إنما هو عبد صالح، فكأنها كانت تستفهم عن هويته في نفس الوقت الذي تستعيز بالله منه لو لم يكن صالحاً فأجابها: (قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ لِأَهَبَ لَكَ غُلَامًا زَكِيًّا) ([160]).

استعاده‌ی مریم (س) نیز بر همین منوال بود؛ زیرا وی گمان می‌کرد کسی که به سراغش آمده در حالی که او مشغول عبادت بود- بنده‌ای صالح است؛ و گویی مریم(س) در همان حال که از هویت او سوال می‌کند، از او به خدا پناه می‌برد اگر فرد صالحی نباشد و او نیز چنین جوابش را می‌دهد: (گفت: من فقط فرستاده‌ی پروردگار تو هستم تا تو را پسری پاکیزه ببخشم)([161]).

[حج: 53 تا 56.]

[158]- مریم: 18.

[159]- مریم: 18.

[160]- مریم: 19.

[161]- مریم: 19.